

**Sa Ummuna'e Iblu
atta Inawe ye
Ug-uggud**

Tanudari Kalinga

**Sa Ummuna'e Iblu
atta Inawe ye
Ug-uggud**

**The First Book of Stories
from the Old Days**

Tanudan Kalinga

SUMMER INSTITUTE OF LINGUISTICS, INC.
Translators 2002 Publishers

Preface

Sa anna'e ummuna'e iblu atta inawe ye ug-uggud, ambalin ak iblu ta angigammuwanda'tta ug-ugali kan naknakwa'tte awe. Pun niyiblu ta pulpanda iMangali basaon. Nadagup'e ug-uggud da anna'e nigili, pun dakol'e anggappiyaantaku'tta nangug-uggud ya da nangigili.

Da anna'e ug-uggud amo pinabalun da Nelson Amangao, Mary Dunol, Ignacio Gayyaman, Teodoro B. Liago, Jr. ya ak Petra Pud-acan de kabasaanda. Da sana'e bungguay ummoyda gattok inuswila'd Manila de inon ni ug-uggud'e bumalu. Impakatda kaboolanda'e angila si bumaluwan ni ug-uggud ta siguradu we anggodong kabasaada kan migiliyana'tte Minangali.

Namnamaonda'e maganasan da ambasa'tta anna'e ug-uggud.

Da anna kad'e iglatu si iblu, kingwan Teodoro B. Liago, Jr.

Sa Ummuna'e Iblu atta Inawe ye Ug-uggud

Tikki-Tikki Butiki by Lolita Wangnison	1
Da Wassig kan Dungdungan by Lolita Wangnison	9
Da Itonggayon kan Wassig by Liaban Banasan	19
Magatangga kan Dulliyaw by Cariño Amangao	29
Ak Iyadan'e Pumma sut by Matilde Daluping	35
Magatangga by Lolita Wangnison	38
Dulliyaw kan Ginnanayan by Lolita Wangnison	43

Tikki Tikki Butikki

by

Lolita Wangnison

Inggaw pun kanu da an-asawa'e da Wassig kan
Gimbanganan, lima da abengda. Anganda kad kanu, koon kad ni
inada nu awad sida, siya pay nangittana udidi. Nangwa kad kanu
pangulu kanana kanu "Ngaipa awad kad ay isidani, amti pay
illusnuda kan sakon? Angngitak ud ay ak ambalbalinak?"

Ummoyon kanu summina si balyanda. Kanana kanu we
nansomsomok, "Ngai nin en ambalbalinak? Ambalinak ud ay ak
sissiwit? Padasok!" Koon pun kanu gingan ni Tikki, ambalu te

miyantut'tte amti. "Tikki Tikki butikki sinigingak si amti sida kuwan udidi!" Baagen napayakan. Inkasinna bos, "Tikki Tikki butikki sinigingak si amti, amti'k bibillunganni, sida kuwan udidi!" Anna kanu we makwa sukina. "Tikki Tikki butikki sinigingak si amti, amti'k bibillunganni, sida kuwan udidi!" Pun'e sadi, nasilput tukkayna. Padasona pun kanu tumayap, makwa.

Tummayap kanu wok ummoy nansap-oy si kayu'tte domang ni dalan da tagu we nan-uuma. Bigbigat kad kanu, si lumaus da tagu we umoy anagun atta umada, gumminga pay anna'e nambalin sissiwit ya kanana, "Tikki Tikki butikki sinigingak si amti, amti'k bibillunganni, sida kuwan udidi!" Pun'e sadi, kanan kanu da tagu, "Tumu^long en Tikki ye'nⁿat'e, ngai angwaanni

lawa kan sika? " Yakon mabigat pun, ummoy os si sadi ye kayu nansap-oy yok koon bos gingana. "Tikki Tikki butikki sinigingak si amti, amti'k bibillunganni, sida kuwan udidi!" Isassaudna pagay kanu we gumingaginga'e makatikki-tikki. Lumaus kad kanu'k Banna, anna'e guminga sadi ye sissiwit ok sisikkadana kanu dodongngon. Kanana kanu, "Ngai nin en sissiwite'nna'e sabali'n gingana, du-ud ta dokmaak?" Dinokmaana kad kanu nipauli'tte boloyda. Angala kanu'tte bakka ok kuana'k kanon ni sissiwit. Alana bos maltaba ok lakbana, asiyot umoyon atte uma'e umoy anagun.

Kesan kad kanu'k Banna, tummokwa_l ak Tikki si lasin ni
ma_ltaba'e illakkobna kan siya. Ilana pun si ippun tagu, kinaanna

tikkina ok umoy ambayu kan nanakdu. Ummama bos
nangusugus, kan nan-isna. Dummatong kad kanu'k Banna'e
nalpu si uma, nataag! Kanana kanu we nansomsomok, "Ngai nin
ay ummoye'na nambayu, nanakdu, nangusugus kan nan-isna?"

Pun'e sadi, mabigat kad os, nangigga bos ak Banna'k
kanon Tikki si bakka ok asinaot tenan. Sibotna pun, lummawa
bos ak Tikki yok kaanona Tikkina ok isap-alna si salpaan.
Ummoy os nambayu, nanakdu, nangusugus kan nan-isna.
Anna pun'e mumasdom, innalana bos tikkina'tte salpaan ok
umoy mipauli si maltaba'e lakkobna. Dummatong pun ak Banna,
nataag os. Kanana kanu, "Unni yan pos ay ta ap pigat kad
lollokkok umoy ak uma ya nantaluwak si pisipis ta ilak ud nu ngai

pu|pan umoy angwa'tta kewaa| si bo|oyni."

Mabigat pun, siya kingwana nanta|u si pisipis. Panos pun kanu nantata|uwana andi nakanilub ad da|om. Isiimna pun, sa sissiwit'e tangkonna'e tummokwa|. Ampagpaginnok pagay kanu'k Banna'e angisisikkim. Baagen innilana kanu we andi ye kaanon ni sissiwit payakna ok isap-a|na si sa|paan. Unipun si nakaan payakna, amba|uba|u we babala|asang. Andi kanu we umoy ambayu, kan da anakdu. Naabus kad ummoy nanakdu, nanggusugus, wok asiyot an-isna. Nautu kad kanu isnana. Kanana kanu, "Umbogak yan ta asik ipauli de payakku nu anna'e mumasdom." Inumbog pun, naino-inok.

Angwa kad ak Banna'e ansisikkim, innilana pun si nainok

baba_lasang summakay yok ummoyna intungu si apuy payakna.

Nasungsung kad kanu angilit ni payak'e nasgob nabangon

baba_lasang'e masusuyop. Singtona pun kanu payakna, kanan

kanu Banna'e angngangassiit, "Intunguk te insilibnu kan sakon'e

sika ewan pulpan nangwa'tta makwa si bo_loy. Ibagam ud kan

sakon nu ngaipaka nambalin sissiwit." Kanan kanu Tikki, "Ak inak

kad siya, awad kad de isidani, pasig sa u_didi, angittana si sida'tte

angankani ya illusnuna kan sakon pasig'e amti, pumma_lsutak

kamos ok ummoyak nangilak nambalbalinak." Nangwa kad

kanu'k Banna, "Inasawana'k Tikki te amba_lu we baba_lasang!"

Naabus.

Da Wassig kan Dungdungan

by

Lolita Wangnison

Inggaw pun kanu da Wassig kan Dungdungan'e an-asawa, os-ossaan abengda'e bubai, sa ngadanna kad Ginnanayan. Gapu kad ta dagdagas Dungdungan ak Dulliyaw, adinapun pion'e inggaw si bo|oy te siya pul|pana koon umoy makaabat. Sin- a|gawan kad, kanan Wassig kan Dungdungan, "Dungdungan, iyigawnu ud pay abeng, ta iyak anganup." Nangwa kad ak Wassig innawitna da asuna ok umoy anganup.

Ummoyon kad ay ak Wassig, kanan Dungdungan, "Ginnanayan, inggawka yan ta iyak anakdu," annaot'e umoy

makaabat kan Dulliyaw'e dagdagasna. Dummatong kad atte
bubun, tinenana da bangana ok ummoy niyabat kan Dulliyaw.
Dummatong kad, anna'k Dulliyaw'e ummuna'e tutukdu si puun
ni alandung'e kayu we anguway kan Dungdungan. Pun'e sadi,
kanana, "Anna pay'e ummunaka?" Wok kanan Dulliyaw "On,
ummunaak." Wok tummukdu si dal-ig Dulliyaw wok kanana,
"Ammomata yan." Nangwa kad ak Dulliyaw, binisakna buwa ok
ammomada. Wok asidaot isa'lad'e an-ug-uggud. Nabayag ay
nan-ug-ugudanda, wok asidaot nansina'e kesan.

Sa sadi ye al'gaw'e ummoy Dungdungan nakaabatan,
kainama gay nibulun ak Ginnanayan'e abengna te ummunud kan
siya. Yakon naippun igammuna si kinapon inana. Angwa kad,

nanadtaddalan pagay yok umag-agaag'e anngit kan inana.

Yakon gappiya te sa sadi ye inningawana'tte dalan, inaspulna

da bissang di Agta da kakapus'e anna da bukudda'e aba.

Kananda nangimus si abeng, "Ngai gay ayam'e umag-agaag?"

Kanan ni abeng'e summongbat, "Iyyak sington ak inak nu dinu

kinaponna." Kananda'e kan siya, "Kaddaguka bos ay, awwaynu

ta intakun." Pun'e sadi, innalada ok intallayda si ilida, wok

ummanda tallikunan.

Dummatong kad ak Dungdungan atte boloyda, naippun

indasana kan Ginnanayan. Pun'e sadi insaladna'e umoy angimus

atta boloy yakon naippun indasana. Baagen, ingganak

masdom'e naippun pagay naodasan. Dummatong kad ak

Wassig, kanana kan Dungdungan, "Na! Dimmagay abeng?"

Kanan Dungdungan, "Tuana nappogak'e angrigit ok inggana
sinsadi naippun." Kanan os Wassig, "Te tinenak pay dikayu si
bigbigat! We dinu kad ain ummayam?" Pun'e sadi kanan
Dungdungan'e, "Naw, tinenak yan te ummoyak nanakdu."
Anaakay kanu sangan Wassig te igammuna gapuna'e tinenan
Dungdungan abengda.

Angwa kad'e sadi, kanana'tta kailiyanda, "Dikayu we
kailiyan, lumibbattaku ta intaku sington abengni." Pun'e sadi,
kananda kailiyanda, "Dinu gay kapnontaku we umoy angrigit?"
Unipun nallibbatda ok andi gay'e mumasdom, ippun ay
odasanda kan Ginnanayan. Mummasdom kad si ippun pagay

maodasan, kesanda. Dummatongda kad, nansida'k Wassig ak
bo_lok ok ummoy os nangala si bayas ak ininum da tagu we
ummoy nansingit. Osan mabigat kad, nandatdatong os da tagu
we umoy ansingit. Masdom kad, kesanda pay lawa te ippun
indasanda. Dummatongda kad, nansida bos ak Wassig ak bo_lok.

Nasang-an pun ak Wassig, kanana "Dimmagay
angdasanta si abenge'nna?" Angwa kad ak Dungdungan adipun
paat guminga te iniiggammuna'e siya nangwa si natalakan ni
abengda. Yakon gappiya te angwa kad da bissang di Agta,
simsimmokda'e anggayagayada bakon nu ampiyestada. Te sa
anggappiyaanda si abeng'e indasanda. Pun'e sadi, kananda'e
nantutukun, "Siya koontaku ibongo_taku kan siya da addongan

ta angipail-antaku'tte layadtaku kan siya." Nagangput kad
uugudda, kananda, "Angalakayu'k tulu we buwa ta lanaantaku
dida, te dida umoy andokat ad Dulawon, Minanga ya ad
Tinangban.

Dummatongda kad atta sadi ye ili ye nibuunanda,
imbagada kanan'e, "Intaku kanu si gayagayan da bissang di
Agta." Wok losan da kanu kanan "Intaku ud ay ta intaku ilan nu
ngai sana'e gayagaya?" Nandatdatongda kad kanu, anna'e
kananda, "Inkayu we bissang di agta anadok. Anaakay ta
bummolog pun kanu da anadok, ummoy nanangni da abengda'e
paspasig'e atubbing da bongo da ya galotgot pagatpatda.
Yakon andi misasabbali bongo na kan dida'e paspasig addongan

bongolna. Baagen innilan kad Dungdungan, kanana, “Ngai abenge’ndi? Kama’k iissun ni bosal ni abengku.” Angwa kad ummoy pay kanu wok umoyna imatu-matunan nu sa abengna. Immatunana kad ay si sa abengna ummoyda iMinanga nipasani’tta bissang di Agta nanadok. Pun’e sadi, gappiya te ummoy os nakasangni’k Ginnanayan ok saksakkelonda kanu sadi ye abeng.

Nangwa kad ak Wassig, kanana kanu kan Dungdungan, “Nu iyyak kad pay anadok, inka pay os anangni?” Wok kanana’e summongbat, “On, tuwa!” Pun’e sadi, iyyagay kad ay da iMinanga’e nanadok, nipapassani da iDulawon. Wok amod pagay kanu balun ni tadokda. Gappiya bos te ummoy kad ak

Dungdungan makasangni, ummoy os abeng nanangni. Angwa kad ak Dungdungan, dubadubaana te sikapanda inonda'e angala ta itoddakda. Innilada pun si ippun angitotolong kan dida, innal_{an} Wassig ok itoddakna.

Dummatongda kad atte bo_loyda, inimus Wassig atte abeng kanan'e, "Ngaipaka umoy atta bissang di Agta?" Pun'e sadi, kanan ni abeng, "Tinenanak kan inak si ummoyna nanakduwan ok angwaak kad, nibu_lunak. Yakon inggawak kad si dal_{an} ippun igammuk si kesianana. Dako_l'e anggapiyaak te anna da Agta'e inabotku si dal_{an} ta innal_{ada} sakon." Adipun pay kanu guminga'k Dungdungan te igammuna'e lawweng kingwana.

Gapu kad ta amod de layad Wassig atte annan naodasan

abengda, kanana, "Anggayagayataku ta intaku dokaton da
bissang di Agta te gappiya ta tinangkonanda abengni." Unipun
ummoyda inna buwa ok lanaanda. Kananda kanu'tte buwa,
"Sika'e buwa'e'nna andayyamoska'k lana ta inka dokatona on da
bissang di Agta." Baagen natanepak kad sadi ye buwa si
sinagung ni Agta.

Kananda kanu "Sika'e buwa'e'nna, ngai inka ibaga?"

Kanan ni buwa, "Siya iyak ibaga, ummoyak andokatona kan
Wassig ad Minanga. Angwa kad sadi ye Agta, imbagana'tta
kailiyana kanan'e, "Anna'e ummoy ditaku dinokat. Pun ngai
inontaku we angwa? Angwataku kamman ak dekot?" Pun'e sadi,
kanan kanu da kailiyanda, "On, siya kammos koontaku." Unipun

ummoyda nanga_la'tta aba te siya kakannonda. Yakon ummanda kanu kinulitan kan ginapgap ok iluknugda. Nautu kad tinuytuyda ok iggada si langaya. Nagangput kad dekotda'e aba, ummanda bummo_log'e umoy makagayagaya. Anakay kanu ta nan-igga da abengda'tta bongo_lda'e butalla. Ya da kainda'e butag.

Dummatongda kad, kananda kanu, "Dikayun iMinanga, dekotni'k inantatta ginallipgip'e aba." Naillonganda kad, ummoyda dida nanadokon ok nagangputda kad'e nanadok, kanan Wassig kan dida, "Gappiya kan dikayu we Agta ta dikayu nanga_la kan Ginnanayan ta adi niwanga." Nagangput pun kanu sadi ye gayagaya, ummana pay kanu dida namba_luwon ok ummana bos dida ummoy intu_lud. Abusna.

Da Itonggayon kan Wassig

by

Liaban Banasan

Inggaw pun kanu da an-ama'e da Itonggayon kan Wassig.

Sa ilida kad ad Dulawon. Sa ama kad ak Itonggayon. Kad sa abengna, ak Wassig.

Nangwa pun kanu'k Itonggayon ummoyna iyyisngitan ak Wassig ak asaw-ona te makamu we angiyasawa kan siya.

Dingngolna kad ak Idonsan'e balbaun di babalasang ad

Kabasela, ummoy yok inggaw kad si dalan, nilausana'k

Ginnanayan'e aniga-alang si alangda. Inimus pun Ginnanayan

kanan'e "Dinu ayam, Itonggayon?" Kanan Itonggayon'e

summongbat, "Iyyak angngit ak asawak." Nangwa kad ak
Ginnanayan naemes, wok kanana, "Ngai akay malyad kan sika'e
simpopoka da sekatnu? Ya bagiyonat os nin sul_kudnu?" Yakon
ummoy pagay ak Itonggayon. Dummatong kad si lamagan ad
Guwa, anna da tagu we indasana ok ummillong. Inimusda bos
kanan'e "Dinu ayam, Itonggayon?" Kanana bos'e summongbat,
"Iyyak angngit ak asawak." Pun kanan os da tagu we sadi si
lamagan, "Ngai akay malyad kan sika'e ma_ma_long-ag?"

Yakon ummoy pagay ak Itonggayon ad Kabasela, wok
nanadakpus si bo_loy da Idonsan.

Pun'e sadi, naillongan kad insa_ladna'e nakaug-uggud kan
Idonsan ok kanana, "Sika pain gattokku umoy a_lan ak asawak."

Kanan Idonsan, “Ngai umoy angasawa kan sika’e malma_long-ag?” Nangwa kad ak Itonggayon kanana’e “Nu adika mibu_lun kan sakon iggak litap si iliyul!” Yakon ummadin pagay Idonsan mibu_lun. Nangwa kad ak Itonggayon, nan-owab pun, tuttuwa pagay’e annat magagapagan’e danum’e kumatam si ili’d Kabasela. Nakimtan kad da sin-iliyan’e tagu, impatutda’k Idonsan imbu_lun kan Itonggayon, te iyagawada’k malitap de ilida.

Nangwa kad ak Idonsan innaminna inukasan da bongo_lna’e ampapatog ya sa tinalina’e udayya ok pasantana’tte atubbing.

Kinaanna bos kaina’e ginamat, pun pinasantana si butag, wok ummoyonda nantun-ud, wok nako_lpanda si da_lan.

Dummatongda kad si bo_loy da Itonggayon, pina-obogna’k

Idonsan si sipi yok ummoyna inna_la u_losna'e nilabay, pun
ummoy innumbog si adanin ni da_lpong. Matataag ak Idonsan, te
kanana si somsomokna, "Ngaipa bos sumina'e masuyop nu siya
asawak?"

Baag ay nin gawan labi kad, annat amalabaladong si
paway. Kanan Idonsan, "Ngai nin ay annat'e amba_luba_l
ambabaladongna?" Napanos kad nillumnok ad da_lom si
bo_loyda, wok nakimtan ak Idonsan te kanana'e "Ngai nin ay
baba_lu we'nna'e nillumnok ta sumanga'k Itonggayon'e asawak?"
Yakon, nan-asiigammuda kad atta ngadan, kanan Wassig'e
ummuna'e gumminga, "Sakon ak Wassig'e anak Itonggayon.
iDu_lawonak." Kanan os Idonsan'e summongbat, "Sakon ak

Idonsan'e iKabasela." Innilan kad Wassig de kainna'e butag,
ummoyna inka| ginamat si kasunda, wok pinasantana kainna.
Intokwa|na bos da bongo|da ok ibongo|na kan siya, pun dida
nan-asawa.

Ummoyon kad de a|gaw, nabugi'k Idonsan ok umanak.
Amod pagay layad Wassig si abengda, pun ippun amuyu'k
nanongngag ak lana'k adu te siya nangilinongana'tta buwa'e
ummoyna nandokaton, kopya-ana abengna. Na-utu kad
sinongngagna ummoyna impas sinsapad'e buwa ok ipisukna si
lana ta maamin da dumingli.

Mabigat pun, bin-unna da buwa si ilin da Idonsan ta umoy
da dokaton da iKabasela. Ummoy da sadi ye buwa'e ankadingli,

wok niwa_las da'tta bo_loy ad Kabasela. Nangwana bos, te
ingaw osa'e tagu we nasiput'e iKabasela. Ummoyon si bo_loyda
ta umoy angan, pun innilana kad de buwa'e babaddong si
lassakda, inna_lana gay badangna ok piditona buwa ta giggiitona
okyan, yakon gumminga buwa, wok kanana, "Adim sakon giiton
te imbu-unak ak umoy angayag kan dikayu we iKabasela te
kopya-an kanu da Idonsan abengda." Imbagada pun atta ama
kan inan Idonsan, umadida kanu umoy te ngai umoy angdas kan
Idonsan'e inasawana ma_lma_long-ag.

Nangwa kad de buwa, kanana si aman Idonsan, "Nu adika
umali si kopyan ni apum, tumubuwak si sukim!" yakon adipun
pagay tummuttuwa aman Idonsan. Nangwa kad de buwa,

ummoy tummubu si sukin ni aman Idonsan ok sadi naslatan ni
lummoksadana ok ummoyna iwwanwan atta kailiyana kanan'e
"Ampaddekottaku kailiyan, ta intaku'd Du_lawon te awad kanu
we kopya-an da ltonggayon kan Idonsan de abengda!"

Nampaddekot da iKabasela, wok nabigat pun, nallibatda'e umoy
ad Du_lawon. Niktadda kad si pudayan ad Du_lawon, nanug-uyda
ta igammuwonda abalyanda'e andanat, ta iyabot da pa_lakdag,
te gagangay da babaknang'e okod da tumakdang si ili ya
papa_lakdagda. Iyyabot kad da iDu_lawon de ban-og, adipun
tumakdang da iKabasela te potogonda. Iyyabotda kad de gusi
ye kawakaw, asida-ot tumakdang si ili'd Du_lawon, te sana
papa_lakdagon da babaknang.

Pun'e sadi, summalinana kad da iKabasela si paway da Itonggayon, nisa_lad de tadtadok. Kanan da iKabasela, "Umoy ud ak Itonggayon anadok ta umoy Idonsan sangniyan!" Nangwa kad ak Wassig, inniggana da kaba_luwan'e silupna, ya kama bos kan Idonsan. Lumkawada kad ta insa_lad Wassig'e nanadok, sinangniyan Idonsan, pun insa_lad os da bungan da iyug'e ma-ottag. Nangwa kad da iKabasela, pinaginokda'k Wassig te umagawada'k matup-uganda'tta iyug. Sana asin ni aman Idonsan nangil-an kan nangigammuwan si kinatatagun Itonggayon. Nas-om os da kailiyan Idonsan te innilada'e dakam pun kan Itonggayon asawan Idonsan ya sana nangigammuwanda'e babaknang os da iDu_lawon'e inaba_lyanda.

Pun'e sadi, sana asida nan-iyoyan atta ipalaksunda kan

Idonsan'e odon. Abusna.

Dulliyaw kan Magatanga

by

Cariño Amangao

Inggaw pun kanu da duwa'e mamma_laman, da ngadanda
kad Magatangga kan Dulliyaw. Ummoyda pun kanu nanganup,
inumdasda asuda, wok ummoyoyonda'tte beleg.
Dummo_lmang kad da asuda, mangngo_l giyyakda'e
dummo_lmang si osa bos'e beleg.

Nangwa kad ak Magatangga si naayong, kanana "Uni ud
yan ta dongngonta nu dinu igaw da asu we anggiyyak." Unipun
kanu, dingngo_lda giyyak da asuda'e naktad atte dallug. Pun'e
sadi ummoyda kinatam.

Dummatongda pun kanu, indasanda bo_loy'e anna lagayan'e simbo_loy. Anna kanu da laman'e amod si pawayna, kanan kanu ni lagayan kan dida, "Adikayu umoyon ta isid-ak dikayu, dinu pionyu ta gongatontaku? Sa ban-og, bakonnu sa dako_l?"

Kanan kanu Magatangga'e summongbat, "Sa dako_l ta unoy pay awad angigammowanda kailiyanni nu ilanda'e anna da ilangni kan'e nangal_akani." Pun'e sadi siya insidan ni lagayan dako_l'e laman kan dida.

Nagangput kad de gogodna, innatod ni lagayan ilangda Dulliyaw kan Magatangga. Nangwada kad ginimatada da ilangda. Pun'e sadi, kanan Dulliyaw, "Magatangga, inta igga da

bukudta'tte pudayan te dadakkagonta umawid nu ngai koon ni lagayan kan dita. Kad nu lumibbat kappay lagayan, pumaytukta pay si paway, te iyonobna man sawang ya nakulungta'd dalom, kad dita insidana."

Pun'e sadi, nan-utuda kad ak kanonda, kanan ni lagayan, "An-akudkayu po ta angantaku nu nautu tipoy." Naakud kad, insaladda'e nangan. Wok kanan pun kanu ni lagayan, "Sakka! Potog asin ni tipoytaku." Kumiyang okyan kanu lagayan'e umoy angala si asin, dinokmaan Dulliyaw iman Magatangga ok kanana, "Lumayugta poppay si paway te kulungona pay dita." Nangwa kad ak Magatangga si lawotna, adipun nibulun kan Dulliyaw te innilana adu we sida'e nautu.

Nidu-um kad lagayan si sawang, napanaytuk ak Dulliyaw
si paway yok asiyot lummibbat ak Magatangga. Daampun
ma|sin ak Magatangga nangangtobonni lagayan onob ok na-ipit
imana. Dodongngon pay kanu Dulliyaw ap paway nu ngai koon
ni lagayan kan Magatangga. Andi kad kanu we kanan
Magatangga'e, "Anoy!" Kanan pay kanu Dulliyaw, "Sanat
lawotnu!" Umay-ayuwong pay kanu'k Magatangga inggana'k
nakaan angosna.

Unipun'e sadi, kesan ak Dulliyaw, wok ummoyna
imbaga'tta kailiyana. Sibot kad Dulliyaw'e kesan, tinenan ni
lagayan angosna'tte galapon, wok ummoyna iyoy long-ag
Magatangga si igawda abengna ta kanonda. Dummatong kad ak

Dulliyaw si ilida, kanana'tta kailiyana, "Dikayu kad'e kailiyan, awad ak Magatangga'e kinu_lung ni lagayan." Sadi nakwaanni ye ummoy nanganup kan siya.

Lummibbat ay kanu da sin-iliyan'e sadi yok ummoyda. Dummatongda kad kanu, niyonob bo_loy ni lagayan. Yakon dodongngonda kanu umomoomo_l ad da_lom. Insiimda pun kanu umomoomo_l, sa angos ni lagayan'e tinenana'd da_lom si galapon. Nangwa kad da sadi ye tagu singgobda bo_loyni lagayan te naippun. Inaandogan pay kanu da sin-iliyan sadi ye bo_loy inggana'k naamin nasgob.

Nipauli kad kanu lagayan, indasana bo_loyna'e dummapu_l. Baagen napittuwak ok natoy te nasgob angosna'e tinenana'tte

galapon. Nangwa kad kanu da sin-iliyan, nangettangda'tte

babana'e danadanakko]. Awad ay kanu osa nanga'a'k koonak

diyakna. Pun'e sadi, nan-dinnayanda'e ummoyon. Abusna.

Ak lyadan'e Pumma|sut

by

Matilde Daluping

Impalubos Maduna Sannadan'e makwa'e miyiblu

Sa awe, da ama kan ina ampili kan angwa si angiya-saw-
anda'tta abengda. Takon ay nu adimpun ni abeng pion, ipatutda.

Inggaw pun kanu da an-asawa'e da Mangulindao kan
Magginalum. Ossaan abengda'e ak lyadan. Nangwa kad kanu'k
Mangulindao we aman lyadan, ipatutna kanu pa-asawa kan
lyadan ak Gimbangunan. Yakon adimpun lyadan paat pion.
Summanga kanu'k Mangulindao, wok pulpana'k lyadan. Nangwa

kad ak lyadan, pumma_lsut, wok ummawid. Kanana kanu, "Iyyak
ud ay amballu ta unoyna gay matoyak nu sa asaw-ok ak
Gimbangunan."

Ummoyon kanu we sadi yok, indasana kad kanu da
sindallugan'e Agta, kanana, "Panaanak atta panayu ta matoyak."
Angwa kad da Agta, te magagada'e nangila kan siya, adidapun
binkas da panada. Kananda kanu kan lyadan, "lyadan,
magagakani." Ummoyon os kanu'k lyadan'e umibiibil. Awad kad
ay odasana'e dallug'e igaw da Agta, nandagdagu pay'e
ampabokas atta panada te makkosona'e matoy, yakon adimpun
da Agta panaan te makimutda kan magagada kan siya.

Nappog kad kanu'k lyadan, nansomsomok, wok mipauli

umoyon si bo_loyda. Dummatong pun kanu, allaylayad pagay da
amana kan inana, wok agayda'e angipatud angiyasawa kan siya
si bubai ye adinapun pion te igammuda'e siya impa_sutna.
Abusna.

Magatanga

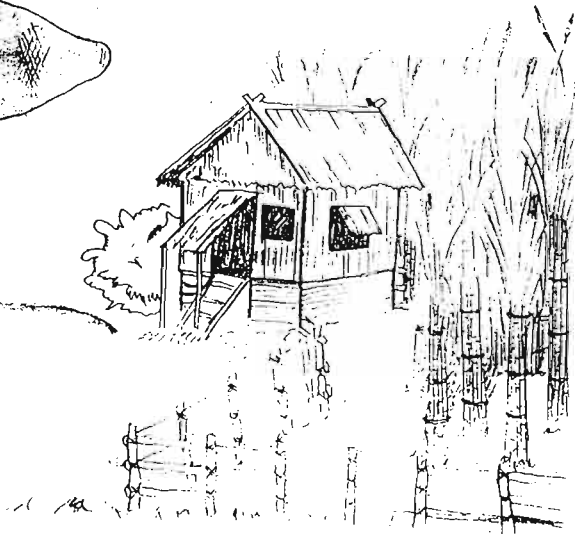
by

Lolita Wangnison

Inggaw pun kanu la_laki ye Magatangga ngadanna, sa
bo_loyna kad pinawes, te siya bobo_loyonda iyawe. Nangwa kad
bummakkong ak inunasana si adanin ni bo_loyna. Siya
imbuwagna ngawoy ni baiyan'e unas. Nakwa kad kanu, anakay
kanu ta amod de kaannaduna kan kadanakko_l ni unasna!
Ummoy kanu nangadili yok inadiliyana ok sinintukluna bobodna
ta adi migubak.

Lummabi kad, inggaw kanu da ummoy nangus, te

ummoy na kad innila si bigbigat anna'e ankawa_{lay}. Kanana kanu,
"Ngai nin ay da ummoy nangus si unasku we'nna?" nasang-an
ay kanu wok sina_{ngasangana} innoyda'e nillumnok ok kanana,
"Uni ta ibangabangku dikayu'k labi." Mummasdom pun, ummoy
kumma_{lab} si kayu wok nansisikkim. Baagen gummikbot pun
kanu, annat da sinkakasa'e dodongngona. Lummoksad pun ta
innilana, atopay kanu ta sillilingitda! Napaleset kanu'tte sangana
ok ummanawidda. Kankananda kanu we ummawid,
"Gakkitkitankaniya, gakkitkitankani ya." Baagen misabit kanu osa
si a_{lad} ok andi ye makagakkigakkitkitan. Nagwa kad kanu'k
Magatangga, ummoy na dinokmaan. Ilana pun kanu, patba_{lu} we
baba_{lasang}.

Inna_lana kanu we sadi yok intallayna si bo_loy_{na}. Kanana kanu,
"Anna pay'e dikayu pulpan ummoy nangus si unasku?" "On!
Dikani!" kanan ni babalasang.

Baagen kugkugab pun kanu, annat da sinkakasa'e
dodongngona. Lumoksad pun ta ilana, atopay kanu ta
sillilingitda! Pina-alpukna pun kanu dida, ummawidda!
Kankananda kanu we ummawid, "Gakkitkitankani ya,
gakkitkitankani ya, gakkitkitankani ya, gakkitkitankani ya?" Baag
kanu gen nisabit osa si alad. Andi ye makagakkigakkitkitan.
Nangwa kad ummoyna dinokmaan. Ilana pun kanu babalasang'e
patbalu, pulpan ummoy nangngus. Alana'e sadi yok itallayna si
bo_loyda. Kanana kanu, "Anna pay'e dikayu pulpan ummoy

nangus si unasku!" "On! Dikani!" Kanan ni la_laki, "Inggawka ta
an-asawata!" Kanan ni bubai, "Ngamma inon da bu_lunku we
awa kesan." Summongbat os la_laki yok kanana, "Sika asaw-ok
te sika nisabit si sa_lngasangku." Pun'e sadi, giginnok kanu bubai.
Lummabi kad, te dinu_lus sadi ye onob ni bo_loy Magatangga,
inna_lan ni bubai sadi ye onob ok umoy na igga'tte paway. Andi
ye umoy anakayyang atte sadi ye onob. Kanana kanu "Andiya
da bu_lunku, andiya'k ambigatton, andiya'k pa_latang, andiya'k
gaddak." Abusna.

Dulliyaw kan Ginnanayan

by

Lolita Wangnison

Inggaw pun kanu da Dulliyaw kan Ginnanayan'e an-
asawa. Nangwa kad ak Dulliyaw ummoy nanganup, wok nangwa
kad os ak Ginnanayan ummoy nanakdu atte bubun ad Guwa.
Nangwa kad de lakbaba summakyat kan Ginnanayan'e an-u_las
atta bangana. Pillosna bangan Ginnanayan ok innaminna inna_la
de bongol_na'e maktangnga kan da sulugna'e udayya. Pun
impitlakna'k Ginnanayan atte do_lan ni daksiyan. Nangwa kad de
lakbaba'e angtan inna_lana da bangan Ginnanayan ok insakduna.

Pun'e sadi ummoyon atte boloyda Dulliyaw. Dummatong kad ak
Dulliyaw'e ummoy nanganup, nanga'a'k laman. Kanana,
"Ginnanayan, utuwom anna'e laman'e inna'ak." Daampun kad
mautu laman'e utuwona, insa'adria'e nangan.

Nangwa kad ak Dulliyaw, kanana, "Ngaipa'k Ginnanayan kakna'e mabugi?" Yakon kainama'k Dulliyaw anna'k Ginnanayan'e impitlak ni lakbaba'e naspap si do|aon ni daksiyan. Nan-imonga kad'e sadi, nansomsomok, "Dinu nin ay iyyak umanakan?" Wok awwangwang atte daksiyan'e ummoy nangngit ak umanakana. Nibatug kad si ta|antag'e a|wa, nallang-|anga pun innilana os-ossanggan'e bo|oy, wok kanana, "Iyyak ud ay si andi ye bo|oy ta kigadna nu ngai makwaak!"

Dummatong kad atte sadi ye bo|oy, anna mammad-an'e simbo|oy yok kanana, "Ana! Ina, Umanakak nin te anna'e sumigab buwangku." Dingngo| kad ni mammad-an, pina|nokna ok tinalin-anakna. Ummanak kad kapilda, bubai kan la|aki. Wok

ak lakbaba kad os ummanak atte bo_loy da Dulliyaw.

Nangwa kad mammad-an'e nanalin-anak kan Ginnanayan, inna_lana bubai ye utting ok kanana, "Amsok nin abeng'e'nna'tte ob-ob ta makkos ta tumukdku." Pun inamosna dida ok allasu dummanakko_landa. Dummanakko_lda kad ta inigammuda'e ummoy nan-ayayam atte tuttu_lni te pu_lag sadi ye igawda. Dummatong kad os ak Dulliyaw'e ummoy nanganup, nanga_la bos ak dako_l'e laman. Kanana, "Utuwom lamanku we'nna, Ginnanayan" te kanana pun nu ak Ginnanayan.

Ummanak sadi ye lakbaba yakon ossanggan. Nan-utu kad os sadi ye lakbaba'e angtan, insa_ladna bos'e nangan si laman'e daampun mautu, kanan Dulliyaw, "Ngaipa'k Ginnanyan kakna?

Kanona daampun mautu we sida." Sa sadi kad'e nangil-ana,
ummagom.

Pun nangwana, te ummoy kad os ak Dulliyaw nanganup, nanga_la bos ak laman'e dako_l. Nangwa kad, binutbutna laman ok umoyna langnon si ta_lantag. Umun-uni pun annat da duwa'e abeng. Kanana kan dida, "Na, abeng! Awwayyu ta langnontaku laman'e'nna!" Nangwa kad da duwa'e abeng atte layadda, pu_lpada ummoy nan-akut atta na_langu we kayu, ya da na_langu we a_lnos ta allangonda. Kanan Dulliyaw si naabus nagogod laman, "Annaya ilangyu." Sindodwa'e ankannadu nangwana'tta ilangda. Kanana'tta duwa'e abeng, "Abeng, dinu bo_loyyu ta iyyak itu_lud da ilangyu?" "Dinu? Naippun bo_loyni, abeng dikani'k babbayabat." Pun niluyluyda da ilangda te adidapun makaitangoy.

Indatongda kad kan Ginnanayan, kanana'tta abengna,
"Ngai nanga-anyu'tte laman'e'nna?" Kananda, "Ak Dulliyaw,
nakailangkani'tte lamanna te inayagan dikani." Pun nangwa kad
ak Ginnayan kanana, "Adiyu pay ibaga kan'e Ginnanayan
ngadankuwe inayu."

Na_lakpus kad liman a_lgaw, ummoy os da sadi ye abeng si
sadi ye dagus da nan-ay-ayaman. Nangwa kad os ak Dulliyaw
ummoy nanganup ok nangawit si bayas ta ipainumna'tta
abeng'e sadi. Pun, panos pay kanu kadako_lni inna_lana'e laman
ok intallayna'tte wail, wok anna bos da duwa'e abeng. Innilana
pun os kanu da sadi ye abeng, kanana, "Abeng! Awwayyu te
anna'e nanga_laak os ak laman ta allongontaku."

Pun ummoyda bos nallangon, nangwa kad da duwa'e abeng, kananda, "Uminumkani." Nangwa kad ay ak Dulliyaw siya intokwa_lna bayas'e nabuku, wok pupa-napay itto-itton ta inumonda. Ginogodna kad lamanda'e sadi, pulpana dida nampadawison. Nagangput kad gogodna, nabu-ukda duwa'e sadi ye abeng. Panos kad anna'e umagaagda, kananda'e umagaag, "lyoy dikani kan inani, ta asini pay ituttudu da_lan'e maoy si bo_loyni."

Nangwa kad ak Dulliyaw, inna_lana da sadi ye duwa'e abeng. Inabana osa, sinakibinna osa, ok inniyoyna dida ya sa da ilangda. Dummatongda kad atte bo_loyda innilana'k Ginnanayan, wok kanana, "Ngaipaka Ginnanayan, anna si anna?" "On, te

imballuwak si lakbaba atte daksiyan. Pun kinawolna dida'e sadi."

Kanan Dulliyaw, "Iyyak yan si ilitaku." Ummoyon kad kanu we

sadi, ta dummatong si ilida, anna da angtan'e an-ina. Innalana

gay kanu dida, wok ummoyna intulud dida atte daksiyan ok

imballuna dida. Anungusna kad ummoyna innalada

Ginnanayan'e sadi yok nankakamboloyda. Katti gangputna.